

SABAQQA MAQSET QOYIWDA SMART TALAPLARINAN NATIYJELI PAYDALANIW

Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna

Qaraqalpaqstan Respublikası Pedagogikalıq sheberlik orayı Mektepke shekemgi, baslanğısh hám arnawlı tálim metodikaları kafedrası docenti, (PhD).

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15367971>

Annotaciya. Bul maqala tiykarnan nátiyjeli sabaq islenbelerin tayarlawda sabaq maqsetin duris qoyıwǵa qaratılǵan. Sabaq maqsetin duris qoyıwda SMART nátiyjeli maqset ólshemleriniń wazipaları sonıń menen birge sabaq islenbesin tayarlawda SMART talaplarına tiykarlanıp maqset qoyıw hám onı sabaq barısında ámelge asırıwda nátiyjeli sabaq júzege keliwiniń tiykarın jaratatuǵınlıǵı kerekligine toqtap ótilgen.

Gilt sóz: maqset, sabaq maqseti, SMART kriteriyalı, nátiyjeli maqset ólshemleri, anıq, ólshem, erisiwshelik, real, waqıt, nátiyjege erisiw.

ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТРЕБОВАНИЙ SMART ПРИ ПОСТАНОВКЕ ЦЕЛЕЙ УРОКА

Аннотация. Эта статья в основном направлена на правильную постановку целей урока при подготовке эффективных разработок уроков. Было отмечено, что задачи эффективных критериев SMART в постановке целей урока, а также постановка целей на основе требований SMART при подготовке планов уроков и их реализация в ходе урока, должны создавать основу для эффективного урока.

Ключевые слова: цель, цель урока, критерии SMART, эффективные критерии цели, конкретный, измерение, достижимость, реальный, время, достижение результата.

EFFECTIVE USE OF SMART REQUIREMENTS IN SETTING LESSON GOALS

Abstract. This article is primarily aimed at correctly setting lesson objectives when preparing effective lesson plans. It was noted that the tasks of effective SMART criteria in setting lesson objectives, as well as setting goals based on SMART requirements when preparing lesson plans and implementing them during the lesson, should create a foundation for an effective lesson.

Keywords: goal, lesson objective, SMART criteria, effective goal criteria, specific, measurement, achievability, real, time, achievement of results.

Sabaq - mektep bilimlendiriwiniń tiykarǵı shólkemlestiriw forması. Sabaq belgili muǵdardaǵı turaqlı oqıwshılar toparı menen qatań tártipte shólkemlestiriletuǵın hám anıq maqsetke baǵdarlangan didaktikalıq prosess. Sabaq - insaniyat tárepinen mın jıllar dawamında arttırılǵan turmıslıq tájiriybelerdi oqıwshılardıǵa júdá qısqa waqıtta úyretiwdiń eń nátiyjeli usılı.

Sabaqtı shólkemlestiriw hám onıń nátiyjeliligin támiyinlewde oǵan qoyılatuǵın maqsettiń ornı júdá áhmiyetli. Sebebi sabaqtı shólkemlestiriwde qoyılǵan maqset tiykarında nátiyjege erisiledi. Búgingi rawajlangan dáwirde SMART talapları ómirimizdiń mazmunına aylanbaqta.

Biz sabaqtı shólkemlestiriwde de bul instrumentke tiykarlanılsa álbette maqsetke erisiledi.

SMART - bul aniq hám ólshenetuǵın maqsetti qalıplestiriw, zárúr resurslar hám ogan erisiw waqtın anıqlaw imkanın beriwshi usıl. SMART-bilimlendiriw (texnologiya) maqsetleri menen oqıw tájiriybelerin jobalastırıw.

SMART - oqıw maqsetleriniń áhmiyetin, mazmunın, oqıtıwdaǵı abzallıqlardı hám sabaq procesinde maqsetti aniq qoyıw arqalı nátiyjege erisiw, maqset qoyıw menen baylanıslı mashqalalardı anıqlaw jáne olardıń ózine tán ózgeshelikleri, principleri hám metodların keńnen sáwlelendiredi.

SMART sabaq maqsetleri - anıqlıq (ózgeshelik, ayırıqsha), ólshese bolatuǵın, erisiw imkanı bolǵanlıq, áhmietli hám waqt penen sheklengen hám bilimlendiriw sistemasındaǵı abzallıqları keńnen sáwlelendirilgen.

Zamanagóy sabaqtıń maqseti aniq ólshemli bolıwı kerek, maqsetti sabaq nátiyjesi menen anıqlaw múmkin. Sabaqtı nátiyjeli shólkemlestiriw hám ótkeriw, sabaq joybarın jaratıw ushın tómendegi qaǵıydalarǵa ámel etiw kerek:

1. Sabaqtıń maqsetlerin anıqlaw;
2. Sabaq túrine anıqlıq kirgiziw;
3. Maqsetlerge erisiwde qolaylı usıl hám shınıǵıwları tańlaw;
4. Maqset, wazıypa, mazmunı hám oqıtıw usılına sáykes keletuǵın sabaq dúzilisin anıqlaw.
5. Sabaqta qollanatuǵın qurallardı durıs tańlaw.

Birinshi qaǵıydanı tolıǵıraq kórip shıǵayıq - sabaq maqsetlerin anıqlaw. Olar qalay durıs qalıplestiriliwi múmkin?

SMART – «durıs» maqsetlerdi belgilew ushın eń áhmietli bes ólshemdi este saqlap qalıwǵa járdem beretuǵın qısqartpa (bes inglis sóziniń birinshi hárıbine tiykarlangan):

Anıqlıq (ózgeshelik, ayırıqsha) - birinshi element anıqlıq. Maqset aniq etip belgilep berilgen bolıwı kerek. Ol tómendegi sorawlarga juwap beriwı kerek: ne islew kerek? Kim juwapker? Qanday talaplar hám sheklewler bar? Siz oqıwshılarga atlıq sóz shaqabın túsindiriwdi qáleysiz be? Bul maqset júdá aniq, sebebi ol atlıq sóz shaqabın túsindiriwge qaratılǵan. Hesh qanday anıqsızlıq joq. Maqset aniq belgilengen. Mısalı, sabaǵıńız atlıqtıń basqa sóz shaqaplarınan ayırmashılıǵı, onıń grammatikalıq ózgesheliklerine qaratılǵan bolıwı múmkin, bul hár bir basqıstıń detalların túsiniwge qaratılǵan.

S – (Specific) Anıqlıq (ózgeshelik, ayırıqsha);

M – (Measurable) Ólshese bolatuǵın;

A – (Achievable) Erisiw imkanı bolatuǵın;

R – (Relevant) Áhmietli, real, haqıyqatlıqqa baylanıslı;

T – (Time-bound) Waqt penen sheklengen, múddetli;

Ólshese bolatuǵın - ekinshi element ólshenetuǵın. Maqset rawajlanıwdı baqlaw hám tabıstı anıqlaw ushın muǵdarlıq yamasa ólshenetuǵın kriteriyalarǵa iye bolıwı kerek. Ol tómendegi sorawlarga juwap beriwı kerek: Qansha? Neshe dana? Mısalı, Oqıwshılar atlıq sóz shaqapshasınıń anıqlamasın, onıń grammatikalıq ózgesheliklerin bilip aladı. Bul jerde, atlıq sóz shaqapshasınıń anıqlamasın, onıń grammatikalıq ózgesheliklerin degen túsiniqler maqsettiń ólshemi boladı. Endi qashan orınlanganın qalay biliwge boladı? Oqıwshılar sabaqtı túsingenligin biliw ushın, siz olardıń bilimlerin qalay tekseriwiniz múmkin?

Siz onlayn testler, qalıplestirivshi bahalawlar yamasa klasstağı jumıslar arqalı olardıń bilimin bahalawıńız múmkin. Yamasa klasstağı jumısta oqıwshılar atlıq sóz toparınıń grammatikalıq ózgesheliklerin kestede qalıplestirivshi múmkin, bul olardıń túsiniwin ólshewdıń bir kórsetkishini boladı.

Erisiw imkanı bolatugın - úshinshi komponent bolıp tabıladı. Maqset real hám waqıt, resurslar hám kónlikpeler sıyaqlı sheklewler sheńberinde erisiw múmkin bolıwı kerek. Qanday ámeller orınlanıwı kerek?

Maqsetke erisiw shártleri qanday? Sabaq maqsetleri real hám klass ortalıgınıń sheklewleri sheńberinde ámelge asırılıwı kerek. Bul bar yamasa ańsat jaratılátugın materiallardan paydalanıwdı ańlatadı. Mısalı, siz atlıq sóz shaqabınıń grammatikalıq ózgesheliklerin túsindiriv ushın diagrammalar, kesteler yamasa onlayn interaktiv usıllardan paydalanıwıńız múmkin.

Oqıwshılar haqıyqatında da túsiniwi múmkin bolğan maqsetlerdi belgilew áhmietli.

Áhmietli - tórtinshi element áhmietlilik. Maqset MBSnıń ulıwma maqsetlerine hám bilimlendiriw mákemesiniń strategiyalarına sáykes keliwi kerek. Bul paydalı bolıwı hám kerekli nátiyjelerge úles qosıwı kerek. Sabaq maqseti oqıw bagdarlaması hám oqıwshılar mıtájliklerine muwapıq mazmunlı bolıwı kerek.

Waqıt penen sheklengen - aqırğı element waqıt penen sheklengenlikti ańlatadı, yaǵnıy sabaq maqsetlerin ámelge asırıw ushın anıq múddet belgileniwı kerek. Maqset belgili múddet yamasa juwmaqlaw múddetine iye bolıwı kerek.

Bul jedellik sezimin payda etiwge járdem beredi hám háreketlerdi birinshi orınǵa qoyadı.

Máselen, atlıq sóz shaqabınıń grammatikalıq táreplerin úyreniw ushın 4 saat jetkilikli dep sheshiw múmkin. Bul 4 saat sabaqta teoriyalıq maǵlıwmatlardı úyreniw, talqılaw, shınıǵıw, kónlikpelerdi qalıplestiriv imkaniyatın beredi, bul bolsa oqıwshı temanı tolıq túsiniwin támiyinleydi.

Anıq waqıt aralıǵın belgilew sabaq strukturasın rejelestirivde járdem beredi hám maqsetler belgilengen múddet ishinde orınlanıwın támiyinleydi.

SMART oqıw maqsetleriniń úsh elementi bar:

1. Demonstraciya - oqıwshı ne isley alıwı yamasa tayarlay alıwı kútilmekte?
2. (Jetiskenlik) ólshemleri - optimal islew ólshemleri qanday?
3. Shártler - qanday sharayatlarda islew júz beredi.

Bul kriteriyalardı ámelge asırıwda álbette sabaqta qollanılatugın metod hám qurallardı durıs tańlap alıwǵa imkaniyat jaratadı. Mısalı: interaktiv metodlardan «Kishi toparǵa islew», «Aqıl kartası», «Prezentaciya» hám basqada usıllardı tańlap, onı ámelge asırıwda kerekli ásbap-úskeneler: ishki topar jumısı ushın vatman, marker, A4 qagaz kerek boladı.

Juwmaqlap aytqanda, SMART metodi sizge belgili shegaradan shıqpağan jagdayda maqsetke erisiwde zárúr bolğan basqıshlardan ótip barıwıńızǵa járdem beredi.

Sunday-aq, bul metod kerekli resurslar, erisilip atırǵan nátiyjeler hám sarıplanıp atırǵan waqıt ústinen qadaǵalaw imkaniyatın beredi. Maqsetlerińizge SMART usılda erisiń.

REFERENCES

1. Doran, G. T. There's a S.M.A.R.T. way to write management's goals and objectives // Management Review : журн. — 1981. — Vol. 70, no. 11. — P. 35–36.

2. B.A.Axmedov, N.Shayxislamov va.b. SMART Texnologiyasi va undan tálimda tizimda klasterli foydalanish imkoniyatlari. “SCIENTIFIC PROGRESST” Scientific Journal ISSN: 2181-1601 Volume: 1, ISSUE:3
3. Aziza Pulatova. Qanday qilib yetishsa bo’ladigan maqsadlarni o’rnatish mumkin? Toshkent. Sent 10, 2020